

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

1(17)

2021-04-28

602-953-2021

Regeringskansliet, Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se;
agnetha.alriksson@regeringskansliet.se

Länsstyrelsen Uppsala läns yttrande om Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen

(Dnr. M2020/01926)

Länsstyrelsen Uppsala läns viktigaste synpunkter

- **Länsstyrelsen avstyrker förslaget att frivilligt formellt skydd ska vara huvudsakligt arbetssätt för skydd av skog**

Länsstyrelsen ser att det nuvarande arbetssättet för skydd av skog i väsentlig grad fungerar väl. Det är idag få tillfällen där markägare och myndigheter inte kommit överens före beslut om formellt skydd av skog.

Länsstyrelsen anser att frivillighet i grunden är en bra metod för arbete med skydd av skog, men att den modell om frivilligt formellt skydd som utredningen föreslår inte ska vara den huvudsakliga modellen.

Länsstyrelsen anser att arbetssättet skulle försvåra möjligheterna att arbeta strategiskt med skydd av skog ur ett landskapsperspektiv, riskerar att bli ineffektivt om fragmenterade mindre områden skyddas, att det finns en risk för lågt intresse bland markägare att ansluta till denna sorts frivilliga formella skydd.

- **Utredningen ger inte tillräckliga verktyg för naturvård med ett landskapsperspektiv**

Sammantaget anser länsstyrelsen att utredningen inte ger tillräckliga förslag för att möjliggöra arbete med skydd av skog ur ett landskapsperspektiv. Med förslagen som utredningen lämnar finns det en risk att det i praktiken blir mindre arealer som skyddas och att kanteffekterna då blir stora – och skyddet inte lika effektivt. Länsstyrelsen ser exempelvis att satsningarna på rådgivning bör inrymma möjlighet till grupprådgivning med ett landskapsperspektiv.

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagna åtgärder som ökar incitament till formellt skydd av skog, såsom skattelättnader och ersättningsmark

Länsstyrelsen tillstyrker utredningsförslagen om ökade incitament för markägare att skydda skog. Att den ekonomiska ersättningen för att skydda skog är attraktiv underlättar arbetet med formellt skydd av skog.

2021-04-28

602-602-953-
2021

Ersättningsmark är bra men även andra sätt än att enbart använda markförsäljningsprogrammet bör övervägas.

- **Förutsättningarna för länsstyrelserna att arbeta i de regionala skogsprogrammen behöver stärkas**

De regionala skogsprogrammen är viktiga för att den dialog som efterfrågas i utredningen ska kunna genomföras. Länsstyrelsen föreslår att länsstyrelsernas arbete i de regionala skogsprogrammen inskrivs i myndigheternas regleringsbrev samt att finansiering avsätts för regionala dialogprocesser även efter år 2022.

- **Utredningen förbiser att kulturmiljölagen är gällande vid fornlämningar i skog**

Utredningen har inte beaktat kopplingen till fornlämningar och kulturmiljölagen (KML). Skogsvårdslagen hanterar bara en begränsad del av helheten ”kulturmiljövården i skogen”. Detta är en allvarlig brist då KML direkt påverkar möjligheten till måluppfyllelse av utredningens förslag.

2021-04-28

602-602-953-
2021

Länsstyrelsens kommentarer frikopplade från avsnitt

- *Utredningen når inte delar av utgångspunkten i uppdraget: att bidra till att uppnå internationella åtaganden och nationella mål för biologisk mångfald*
Länsstyrelsen anser att utredningen inte når fram i en av utgångspunkterna för uppdraget. Utredningen landar i att ”Regeringen bör besluta om vad Sveriges internationella åtaganden innebär och ställa upp ett långsiktigt mål för hur dessa åtaganden ska uppfyllas i skogen.” (se avsnitt 9.10). Länsstyrelsen ser att utredningen saknar en beskrivning av hur Sverige ska kunna ta steg på vägen för att uppnå internationella åtaganden och nationella mål för biologisk mångfald i skog.
- *Utredningen är otydlig om miljömålen är en ram eller ett jämställt mål i arbetet i det nationella skogsprogrammet*
Länsstyrelsen uppfattar att utredningen är otydlig om miljömålen ska anses vara en ram för arbetet i nationella skogsprogrammet eller om det ska anses vara jämställt med produktionsmålet. Exempelvis beskrivs att den svenska skogspolitiken vilar på två jämställda mål om produktion och miljö, samtidigt som det är formulerat i fokusområde ett att målet är ”en hållbar skoglig tillväxt [...] inom ramen för att miljömålen nås”. Den otydligheten skapar en osäkerhet för det nationella skogsprogrammets förutsättningar.
- *Stärk förutsättningarna för länsstyrelserna att arbeta i de regionala skogsprogrammen*
Länsstyrelsen ser att de regionala skogsprogrammen är en förutsättning för att den dialog som efterfrågas i utredningen ska kunna genomföras.
Länsstyrelsen föreslår att länsstyrelsernas arbete i de regionala skogsprogrammen inskrivs i myndigheternas regleringsbrev samt att finansiering avsätts för regionala dialogprocesser efter år 2022.
- *Utredningen tar inte kulturmiljölagen i beaktande*
Utredningen har inte beaktat kopplingen till fornlämningar och kulturmiljölagen (KML). Skogsvårdslagen hanterar bara en begränsad del av helheten ”kulturmiljövärden i skogen”. Detta är en allvarlig brist då KML direkt påverkar möjligheten till måluppfyllelse av utredningens förslag. Länsstyrelsen befarar att lagda förslag kommer att få oönskade effekter för arbetet med skogliga kulturmiljöer på länsstyrelserna och i värsta fall öka antalet skador på fornlämningar genererade av skogsbruket.
- *Viktigt att lyfta fram balansen mellan skogsregioner samt unika lövskogsmiljöer i Syd- och Mellansverige*
Utredningen föreslår att fjällskogarna står för en stor areal av den skog som ska vara tillförsäkras långsiktigt bevarande i Sverige. Det är viktigt att bevara detta sammanhängande landskap med dess ekosystem-mångfald. Länsstyrelsen vill

2021-04-28

602-602-953-
2021

även lyfta fram balansen mellan olika skogsregioner och de unika lövskogsmiljöer som finns i Syd- och Mellansverige.

- *Ett behov att satsa på yngre skogsmiljöer och lövskogsområden*
Länsstyrelsen ser att det finns ett behov av att satsa på yngre skogsmiljöer. Idag är det en stor brist på lövskogsområden i landet och värdekärnorna är små och fragmenterade. Om vi ska kunna få större sammanhängande arealer och på sikt sammanhängande landskap krävs en satsning på yngre lövskogssuccessioner.
- *Beräkningar för kolinbindning tar inte hänsyn till skogsmarkens kolbalans*
Utredningens underlag är inte komplett vad gäller skogsmarkens kolbalans, till exempel koldioxidavgången vid trakthyggen. Det finns en risk att beräkningar för kolinbindning inte tar hänsyn till de långvariga sänkorna i jord och övrig biomassa under och över jord i skogen. Det finns kretslopp i skogen som har kolcykler av olika längd (exempelvis biomassa i träd, mikrobiom i jord, Mykorrhiza).
- *Fler elever och bred kompetens inom skogsutbildningar – en förutsättning för att nå målen om ökade insatser för naturvårdande skötsel och restaurering*
I Uppsala län finns skogsgymnasium och skogligt basår vid Jälla Naturbruksgymnasium samt högre utbildning inom skog vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Länsstyrelsen ser en potential i att bredda skogsutbildningen vid SLU i Uppsala, med ett större kursutbud och en bredare utbildning i skogsfrågor. Vi ser ett behov av en bred kompetens och kunskaper inom bland annat naturvårdande skogsskötsel inom alla nivåer på utbildning.

Länsstyrelsen ser också att skogsbruksskolor i landet i vissa fall har svårt att fylla platserna. Med pensionsavgångar inom förarsektorn ser vi ett problem om det finns färre förare och samtidigt högre ambitioner att utföra naturvårdande skötsel och restaurering i frivilligt avsatta områden.

2021-04-28

602-602-953-
2021

Länsstyrelsens synpunkter per avsnitt

Avsnitt 1.2 Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Ändring i §14 kan ge bättre förutsägbarhet för markägaren

Länsstyrelsen ser positivt på förtydligandet om att markägaren ska redovisa förekommande naturvärden på platsen innan avverkning utförs. Det bör leda till en bättre förutsägbarhet för markägaren om hur skogen kan brukas.

Avsnitt 7.4.3 Livsmedelsproduktion

Bra att livsmedelsproduktionen från skogen lyfts, men glöm inte kedjan från skog till konsument för att utnyttja potentialen

Länsstyrelsen ser positivt på att utredningen lyfter jakten, fisket, bär- och svamplockningens betydelse kopplat till livsmedelsproduktion och turism.

För en ökad livsmedelsproduktion med råvaror från skogen vill länsstyrelsen betona vikten av en fungerande kedja från råvara till konsument. Vi ser vilthanteringsanläggningar och regelförenklningar som två viktiga delar för att utnyttja den potential som utredningen identifierar.

Avsnitt 7.7.2 Möjligt utbud av skogsråvara

Utredningen förbiser negativ påverkan från klimatförändringarna i beräkningar av potentiell tillväxt

Länsstyrelsen anser att negativ påverkan från klimatförändringarna ska tas med vid beräkningarna om potentiell tillväxt. Till exempel värmestress, brand, torka, angrepp av skadegörare som granbarkborre.

Avsnitt 7.8.3 Samverkansprocess för skogsproduktion

Dikesrensning är sammantaget negativt ur klimatsynpunkt

Utredningsförslaget nämner dikesrensning som en av 13 prioriterade skogsskötselåtgärder för hållbar tillväxt som pekats ut av processgruppen inom det nationella skogsprogrammet. Enligt Skogsstyrelsens rapport "Skogsskötsel med nya möjligheter" är dikesrensning sammantaget sett negativ ur klimatsynpunkt.

Avsnitt 9.4 En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen

(Utredningsförslaget)

Utredningen föreslår att det nationella skogsprogrammet i dialogprocesser föreslår ett nationellt mål för hållbar tillväxt i skogen [...])

Biologisk mångfald behöver inte vara en motsättning till en växande cirkulär bioekonomi

Utredningen beskriver de målkonflikter som finns i skog mellan internationella åtaganden om biologisk mångfald och en växande cirkulär bioekonomi. Länsstyrelsen menar att det inte behöver finnas en motsättning mellan biologisk mångfald och en växande cirkulär bioekonomi. Vi ser att biologisk mångfald i skog kan skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt av bioekonomin och för klimatpolitiken. Exempelvis:

- En blandning av skogsbruksmetoder kan bidra till produktion av skogs massa och stärka biologisk mångfald.

2021-04-28

602-602-953-
2021

- En satsning på lövvirkesindustri kan ge ökad motivation att satsa på lövträd, som kan bilda koldioxid i förädlat virke.
- Att spara äldre träd bidrar till att förbättra koldioxidbalanserna, eftersom de bidrar till kolinlagring.
- Ökat värde av livsmedel från skog stärker bioekonomin.
- De ekosystemtjänster som skog producerar skapar mervärden för samhället.

Ett realistiskt tillväxtmål

Länsstyrelsen vill betona att ett tillväxtmål bör vara realistiskt att uppnå. Likväl som utredningen betonar vikten av realistiska mål och delmål för biologisk mångfald i skog måste tillväxtmålet för hållbar tillväxt i skogen vara realistiskt att genomföra inom överskådlig tid.

Positivt att synliggöra bredden i bioekonomin – kan stärka samverkan inom regional utveckling

Länsstyrelsen är positiv till den breda definition som utredningen antar för att beskriva bioekonomi: att bioekonomin innefattar en rad andra näringar utanför skogsnäringen. Utredningen betonar att det finns ett behov att låta bioekonomin vara en del av den övriga ekonomin, att den inte behandlas som ett särintresse för de gröna näringarna. Länsstyrelsen uppmuntrar detta synsätt. Länsstyrelsens arbete inom landsbygdsutveckling kan stärkas av att sättas i ett större samhällsekonomiskt sammanhang. Vi bedömer att länsstyrelsens samverkan med regionala aktörer (inom till exempel regional utveckling, näringslivsutveckling) kan stärkas genom detta synsätt.

Statistik för bioekonomi kan vara ett verktyg inom regionala skogsprogrammen och för länsstyrelsens arbete inom landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att ta fram/utveckla en metod för regional statistik för bioekonomi. Vi ser det som ett verktyg i arbetet med den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet och i dialogprocesser inom det regionala skogsprogrammet.

Avsnitt 9.5 Regelförändring för skogsbruket

(Utredningsförslaget)

Regeringen bör uppdra åt Skogsstyrelsen att göra en översyn av bestämmelserna om lägsta ålder för föryngringsavverkning, ransoneringsreglerna och brukningsenhet i skogsvårdslagen. [...])

Regelförändringar måste ta hänsyn till risken för negativ påverkan på biologisk mångfald

Länsstyrelsen ser att ändringar i bestämmelserna om lägsta ålder för slutavverkning samt i ransoneringsreglerna kan medföra risk för negativ påverkan på biologisk mångfald. En ändring av reglerna behöver ta hänsyn till negativ påverkan på biologisk mångfald.

2021-04-28

602-602-953-
2021

Behov av liknande regelförenklingar för att gynna lövskogsmiljöer

Länsstyrelsen ser att det behövs liknande regelförenklingar för att gynna framtida naturvärden i kombination med ett mer varierat skogsbruk, i syfte att gynna uppkomst av fler lövskogsmiljöer. Lövskog växer ofta upp spontant efter en föryngringsavverkning. Detta skulle gynna hotade arter såsom vitryggig hackspett.

Avsnitt 9.6 Rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket

(Utredningsförslaget)

Regeringen bör ge Skogsstyrelsen i uppdrag att genomföra en omfattande rådgivningskampanj för ökad skogsproduktion, ökad naturvårdande skötsel, effektivare miljöhänsyn och klimatanpassning i skogen. [...])

Positiv till förslag om rådgivningsinsatser

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Att förbättra markägarens förutsättningar att utföra naturvårdande insatser i frivilligt avsatta områden ser länsstyrelsen som positivt. Länsstyrelsen ser att rådgivning är ett viktigt verktyg för detta.

Rådgivningsinsatser bör inrymma möjlighet till grupprådgivning med ett landskapsperspektiv

Länsstyrelsen betonar att om man vill få genomslag i landskapet krävs ett större grepp: ett landskapsperspektiv på rådgivningen. Länsstyrelsen föreslår att Skogsstyrelsen ska kunna erbjuda riktad grupprådgivning i vissa trakter med fler inblandade markägare, för att möjliggöra större landskapssatsningar.

Ett gott exempel är hur man har arbetat i Västra Götaland med naturbruksplaner riktade till flera markägare och med en helhetsbild på många olika aspekter, inklusive den del av marken som inte är skogsmark. I Uppsala län har vi haft markägarsamarbeten med skalbaggar knutna till asp i en trakt och skalbaggar knutna till grov tall i en annan trakt.

Viktigt att belysa bredden av skogsskötselåtgärder vid rådgivning kopplat till ökad skogsproduktion

Länsstyrelsen ser att rådgivningen för ökad kvalitet vid skogsproduktion behöver innefatta den bredd av skogsbruksåtgärder som finns i skogen idag. Det är viktigt att rådgivare, inspektorer och virkesköpare belyser att traditionellt trakthyggesbruk bara är en av många olika skogsskötselåtgärder i skogen idag.

Utbildningsinsatser för hela skogsproduktionskedjan, inte endast till markägare

Länsstyrelsen ser att det är viktigt att de kunskapshöjande insatserna riktas till aktörer i hela produktionskedjan och inte enbart till markägaren.

En naturvårdshuggning skiljer sig på många sätt från en trakthyggesavverkning. Därför är utbildningsinsatser om naturvårdsskötsel på skogsbruksskolan viktigt för att rätt kompetens ska finnas bland skördar- och skotarförare. I och med att antalet naturvårdshuggningar kommer att öka kommer också behovet av kompetenta

2021-04-28

602-602-953-
2021

skördar- och skotarförare öka. Det är viktigt att denna information når den yngre generationen som ska välja utbildning då den gängse bilden av att jobba som skogsmaskinförare kanske faktiskt kan komma att skilja sig en del från vad den en gång var.

Avsnitt 9.7 Klövviltsförvaltning

(Utredningsförslaget)

Utredningen förordar målet: balans mellan viltstammar och fodermängd [...])

Viltets betydelse för livsmedelsproduktionen

Länstyrelsen är positiv till målet som utredningen föreslår samt förslag för att uppnå målet. Länstyrelsen vill lyfta fram vikten av att ge möjlighet för kompetensutveckling för jägare och skogsägare för att själva kunna planera och agera utifrån sin lokala kontext.

Satsning på lövskogar – en del av arbetet för en klövviltsförvaltning i balans

Att skapa mer foder är viktigt för att skadorna på totala skogsbeståndet ska minska. Länstyrelsen ser att fler lövskogar kan bidra till minskade problem med en hög klövviltsstam, och vara gynnsamt även för barrträdsproduktionen. Generellt kan mer lövträd och lövsly i exempelvis äldre täta granplanteringar erbjuda fler livsmiljöer för klövviltet, så att de kan nyttja fler skogar.

Avsnitt 9.8 Skogsskadecenter

(Utredningsförslaget)

Regeringen bör inrätta ett nationellt skogsskadecenter [...])

Skogsskadecenter bör även ge rådgivning om skogar i förändrat klimat

Länstyrelsen är positiv till förslaget om ett nationellt skogsskadecenter. Detta bör även kunna ge råd om hur man sköter skogar inför ett annat klimat med mer extremväder. Exempelvis hur man kan skydda värdekärnor från exempelvis granbarkborrehärjningar.

Avsnitt 9.9 Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald

(Utredningsförslaget)

Regeringen bör ge Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen i uppdrag att [...] utföra en bristanalys för biologisk mångfald i skogen. [...])

Positiv till ett vetenskapligt råd och bristanalys

Länstyrelsen anser att det är bra att utredningen lyfter behovet av detta. Förslaget om ett vetenskapligt råd och om analys av representativitet och en bristanalys är bra.

Behovet av förbättrad miljöhänsyn bör vägas in i en bristanalys

Länstyrelsen menar att det behövs ett proaktivt arbetssätt om miljöhänsynen verkligen ska kunna vara ett komplement och stärka värdekärnorna. Ett proaktivt

2021-04-28

602-602-953-
2021

arbetssätt där man redan innan det är dags att planera för förnygring och hänsyn har en plan baserad på den biologiska mångfalden på platsen, i den närliggande omgivningen och i ett större landskapsperspektiv.

Avsnitt 9.11 Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen *(Utredningsförslaget)*

Handlingsprogrammet bör utgå ifrån ett arbetssätt som bygger på frivillighet och där markägareinitiativ utgör grunden för myndigheternas arbete med formellt skydd.)

Handlingsprogrammet bör utgå från en bredd av arbetssätt

Länsstyrelsen anser att handlingsprogrammet inte bör utgå ifrån ett arbetssätt som bygger på frivillighet (se avsnitt 10.2). Länsstyrelsen ser vikten av att ha en bredd av arbetssätt i arbetet med formellt skydd, där det arbetssätt som utredningen föreslår bör vara ett men inte det huvudsakliga.

Otydligt vad räknas som markägareinitiativ

Länsstyrelsen anser att utredningen är otydlig med vad som räknas som markägareinitiativ. Innefattar det inte kontakt som initierats av exempelvis länsstyrelsen eller annan myndighet är det svårt att se att det i praktiken finns möjlighet att arbeta för ett landskapsperspektiv på naturskyddet.

Avsnitt 9.11.3 Handlingsprogrammet bör ange skogar av särskilt angeläget intresse som ska prioriteras för formellt skydd

(Utredningstexten)

s. 578 I Uppland finns [...] s. 579 Strand- eller svämskogar [...])

Bete viktiga för kalkbarrskogar i Uppsala län

Länsstyrelsen vill komplettera utredningens kunskapsunderlag med att de mosaikartade kalkbarrskogar som finns i Uppland är präglade och gynnade, i vissa fall beroende, av extensivt bete och en landhöjningssuccession.

Behov av mer formellt skydd, utökad hänsyn och restaurering av strand- eller svämskogar

En av de skogstyper som bedöms vara nationellt prioriterade är strand- eller svämskogar, då de bland annat är underrepresenterade i det formella skyddet. Länsstyrelsen menar att det behövs både mer formellt skydd, utökad hänsyn och restaurering för att komma till rätta med underrepresentationen. Mer hänsyn kan innebära bredare skydds-zoner av lövskogsmiljöer mot vattendrag, då de är viktiga element som binder samman värdekärnor i landskapet. Mer hänsyn kan innebära restaurering av hydrologi och hantering av gran.

Avsnitt 9.11.4 Handlingsprogrammet bör göra ersättningsmark till en naturlig del av områdesskyddets ersättningssystem

(Utredningstexten)

2021-04-28

602-602-953-
2021

Ett handlingsprogram för biologisk mångfald har möjlighet att tillse om ersättningsmark kan utgöra en naturlig del av skyddsarbetet inom handlingsprogrammet.)

Ersättningsmark efterfrågas – även utanför markförsäljningsprogrammet
Länsstyrelsen ser ett behov av en aktiv markersättningspolitik. Till exempel genom att staten för specifika ändamål kan köpa skogsfastigheter som är till salu, som senare kan användas som ersättningsmark.

Länsstyrelsen ser att ersättningsmark istället för intrångsavtal ibland efterfrågas av markägare. Länsstyrelsen anser att andra sätt än att enbart använda markförsäljningsprogrammet bör övervägas. Vi anser att det skulle vara bra om Sveaskog får i uppdrag att lämna ersättningsmark vid reservatsbildning. Sveaskog bör kunna bidra till naturvård på ett mer flexibelt sätt än idag, vilket förutsätter ett nytt ägardirektiv för Sveaskog.

Avsnitt 9.11.5 Handlingsprogrammet bör peka ut de skyddsvärda statliga skogarna som ska avsättas för naturvård

(Utredningsförslaget)

Det är lämpligt att statligt ägda områden men höga naturvärden bevaras som frivilliga avsättningar [...])

Utpekade skyddsvärda statliga skogar bör bevaras under formellt skydd

Precis som utredningen nämner har länsstyrelsen under år 2020, på uppdrag av Naturvårdsverket, föreslagit skydd av ett antal skyddsvärda statligt ägda skogar i länet, bland annat på Sveaskogs och Fastighetsverkets marker. Länsstyrelsen ser att det finns behov att dessa utpekade skogar bevaras under formellt områdesskydd som naturreservat. Länsstyrelsen instämmer med utredningens ståndpunkt att staten bör vara en förebild i naturvårdsarbetet.

Avsnitt 9.11.6 Handlingsprogrammet bör utgå från landskapsperspektiv för bevarande av biologisk mångfald

(Utredningsförslaget)

Utredningen skriver att handlingsprogrammet för biologisk mångfald i skogen bör integreras med åtgärder för en grön infrastruktur [...])

Utredningen saknar koppling till Europeiska landskapskonventionen

Utredningen lyfter värdet av ett landskapsperspektiv. Länsstyrelsen önskar att kopplingen till Europeiska landskapskonventionen blir tydligare.

Landskapskonventionen behöver mer tyngd för att kunna genomföras i Sverige.

Rätt hänsyn på rätt plats – i ett större sammanhang och med fler aktörer

Länsstyrelsen instämmer med förslaget att handlingsprogrammet integreras med bland annat samverkansprojekt i landskap. Här vill länsstyrelsen poängtera ett av de ben som arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter arbetar efter: att sträva efter att göra rätt åtgärd på rätt plats. Hänsyn i skogsbruket är bra, men det blir ännu

2021-04-28

602-602-953-
2021

bättre om det görs på rätt plats, i ett större sammanhang och i samarbete med fler aktörer.

Länsstyrelsernas handlingsplaner för grön infrastruktur är viktigt verktyg
Länsstyrelsen vill belysa att länsstyrelsernas regionala handlingsplaner för grön infrastruktur är värdefulla resurser i arbetet med handlingsplanen för biologisk mångfald i skogen, sett till att arbeta med konnektivitet och ett landskapsperspektiv.

Avsnitt 9.11.8 Handlingsprogrammet bör ange hur sektorsansvaret för miljö genom frivilliga avsättningar och miljöhänsyn samspelar med myndigheternas arbete

(Utredningsförslaget)

Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald [...])

Naturvårdsarbete ett gemensamt ansvar mellan stat och skogsnäring

Länsstyrelsen instämmer med utredningens beskrivning att naturvårdsarbete bör betraktas som en gemensam sak för stat och skogsnäringen – för att få kvalitet i frivilliga avsättningar och att behålla landskapsperspektivet även i frivilligt avsatta områden. Här vill länsstyrelsen lyfta markägarorganisationernas roll att nå ut till och engagera enskilda markägare. Markägarorganisationerna är en del av skogssektorns ansvar att nå Aichimålen.

Möjlighet att samordna privata markägares och bolags hänsynsstråk

Länsstyrelsen ser att det finns möjligheter att privata markägare och bolag kan samordna sina hänsynsstråk och ytor – på samma sätt som man idag samordnar avverkningar och transporter. Detta i de fall de gränsar till varandra och naturen lämpar sig för det. På en större yta är det lättare att hitta värdefull hänsyn i form av regelare hänsynsytor istället för enstaka trädgrupper.

Avsnitt 10.2 Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog

(Utredningsförslaget)

Frivilligt formellt skydd bör anges som det huvudsakliga arbetssättet för formellt skydd av skog i ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen.)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget att frivilligt formellt skydd ska vara huvudsakligt arbetssätt för skydd av skog

Länsstyrelsen ser att det nuvarande arbetssättet för skydd av skog i väsentlig grad fungerar väl. Det är idag få tillfällen där markägare och myndigheter inte kommit överens före beslut om formellt skydd av skog.

Länsstyrelsen ser att frivillighet i grunden är en bra metod för arbete med skydd av skog, men att den modell om frivilligt formellt skydd som utredningen föreslår inte ska vara den huvudsakliga modellen. Anledningar till det är:

2021-04-28

602-602-953-
2021

- Arbets sättet försvårar att arbeta strategiskt med skydd av skog i ett landskapsperspektiv.
- Arbets sättet riskerar att bli ineffektivt om mindre fragmenterade områden skyddas. När mindre arealer skyddas blir kanteffekterna stora och skyddet inte lika effektivt. Vi ser en risk för höga kostnader för liten miljönytta.
- Länsstyrelsen ser en risk för lågt intresse bland markägare att ansluta till denna sorts frivilliga formella skydd, vilket länsstyrelsen noterat genom få anmälningar i Nya Komet.
- Länsstyrelsen ser en risk att det blir svårare att uppnå de internationella åtaganden och miljömål om det är färre markägare och mindre arealer som formellt skyddas.

Frivilligt formellt skydd kan användas inom en utveckling av Nya KOMET

Länsstyrelsen anser att dialog och samverkan med markägare är bra. Länsstyrelsen föreslår att Nya KOMET kan utvecklas så att ett arbets sätt liknande det som föreslås i utredningen kan användas. På så sätt kan frivilligt formellt skydd vara en metod bland andra att arbeta med formellt skydd av skog, där frivilligheten och samverkan är i fokus.

Avsnitt 10.3 Nya sätt att skydda skog

(Utredningsförslaget

Artskyddsutredningen bör ges i uppdrag att utreda behovet av ett tidsbegränsat artskydd [...])

Positivt till att utreda tidsbegränsat områdesskydd

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att utreda tillfälligt områdesskydd för skydd av enskild art i skog som i övrigt inte uppfyller kriterier för områdesskydd. I dagsläget är den möjligheten begränsad. I utredningen bör ingå vilken ersättning markägaren har rätt till om denna väljer att avstå från ett sådant erbjudande och åtgärden inte är tillåten enligt artskyddsförordningen

Avsnitt 10.4 Ersättning för naturvård

(Utredningsförslaget

Utredningen föreslår att regeringen bör utreda frågan om skattefrihet för intrångsersättning [...])

Positiv till ökade incitament att skydda skog

Länsstyrelsen ställer sig positiv till utredningsförslaget. Att den ekonomiska ersättningen för att skydda skog är attraktiv underlättar arbetet med formellt skydd av skog.

Avsnitt 10.5.4. Åtgärder för att gynna hållbar naturturism i nationalparker och naturreservat

(Utredningsförslaget

Utredningen föreslår att Naturvårdsverket ges i uppdrag att [...])

2021-04-28

602-602-953-
2021

Tydligare organisatoriskt ansvar och stärkt samverkan är två nyckelfrågor
Länsstyrelsen ställer sig positiv till utredningsförslaget. Vi ser att ett tydligare organisatoriskt ansvar för naturturismfrågor i skyddade områden och stärkt samverkan mellan ansvariga myndigheter är två nyckelfrågor i sammanhanget.

Behov och potential för naturturism även utanför skyddade områden – de regionala skogsprogrammen kan vara bra forum

Länsstyrelsen ser att det finns ett behov av de förslag som utredningen föreslår även utanför skyddade områden (till exempel modeller och praxis för samverkan med privata markägare). Länsstyrelsen tror att det kan uppstå mervärden om man kan ta tillvara de kunskaper/åtgärder som genomförs av Naturvårdsverket. På regional nivå ser vi att de regionala skogsprogrammen är bra arenor för att tillvarata dessa mervärden och arbeta med den potential som finns inom naturturism även utanför skyddade områden.

Länsstyrelsen ser att det finns ett behov av infrastruktur kopplat till naturturism även utanför nationalparker och naturreservat. Vi ser att många ideella aktörer (exempelvis friluftsföreningar, hembygdsföreningar och byalag) arbetar för att utveckla allmänhetens tillgång till natur utanför skyddade områden. Länsstyrelsen ser ett behov av stöd för att bistå även dessa insatser. Under förlängningsåren av landsbygdsprogrammet finns det inte kvar möjligheten att ansöka om stöd för generella investeringar i infrastruktur för rekreation och turism.

Naturturism skapar större lokalekonomiska mervärden än vad som inryms inom bioekonomin

Länsstyrelsen vill betona att naturturism tillför fler ekonomiska mervärden än enkom det som inryms inom ramen för bioekonomin. Till exempel kan ett besök i nationalpark inte endast gynna naturturismföretagaren som erbjuder vandring eller kajaktur utan även den lokala drivmedelsstationen, den lokala matbutiken och ett hotell på en ort i närheten.

Avsnitt 12.6 Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar
(Utredningsförslaget

Skogsstyrelsen bör inte längre inventera och registrera nyckelbiotoper [...].)

Redan utförda naturvärdesbedömningar bör vara kvar i registret

Länsstyrelsen anser att de naturvärdesbedömningar som är gjorda borde vara kvar i registret och att de även fortsättningsvis ska vara tillgängliga för allmänheten. Länsstyrelsen anser att det är dålig hushållning av statens medel om de redan utförda bedömningarna av områdenas naturvärden gallras.

Länsstyrelsen anser vidare att bedömning av naturvärden är en naturlig del av att göra inventeringar. Se avsnitt 14.3.

Avsnitt 14.1 Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen

(Utredningsförslaget

2021-04-28

602-602-953-
2021

Skogsägarens ansvar för kunskap enligt miljöbalken preciseras genom att ett kunskapskrav förs in i skogsvårdslagen. [...].)

Kunskapskrav ställer krav på markägarens kunskaper

Länsstyrelsen är positiv till att kunskapskravet om natur- och kulturmiljövärden förtydligas genom att det införs i skogsvårdslagen. Länsstyrelsen ser att det är viktigt att markägaren eller det ombud som markägaren anlitar har tillräckliga kunskaper för att göra en bedömning av värdena.

Kunskapskravet otydligt gällande kulturhistoriska lämningar och fornminnen i skog

Länsstyrelsen finner att utredningen är otydlig gällande vem som ska utföra kartläggningen av kulturvärden och vilka kompetenskrav som ska ställas på inventeraren. Det anges till exempel att markägaren kan krävas bekosta en utredning som kartlägger naturvärden med hänvisning till Miljöbalkens kunskapskrav. Det framgår dock inte om detta även gäller för övriga kulturhistoriska lämningar och fornlämningar då kulturmiljö omfattas av Miljöbalkens miljöbegrepp.

Hänsyn till kulturmiljövärden i skog behöver förbättras

Länsstyrelsen ser att hänsyn till kulturmiljövärden inför skogsbruksåtgärder behöver förbättras. De nationella hänsynsinventeringarna av forn- och kulturlämningar i skog som genomförs av Skogsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet visar att skador orsakade av skogsbruksåtgärder är fortsatt hög. Den vanligaste skadeorsaken är markberedning och det är även den åtgärd som orsakar de svåraste skadorna. Länsstyrelsen ser att hänsynen till kulturmiljövärden i skog behöver förstärkas och följas upp.

Markägarens samråd med länsstyrelsen nödvändig för att vidta hänsyn till fornlämningar

För att tillräcklig hänsyn till fornlämningar ska kunna anges redan i avverkningsanmälan måste markägaren först samråda med länsstyrelsen. Det är bara länsstyrelsen som enligt 2 kap. Kulturmiljölagen kan ange ett fornlämningsområdes storlek. För att detta ska fungera i praktiken måste samråd med länsstyrelsen om fornlämning berörs behöva bli ett lagstadgat åliggande på samma sätt som avverkningsanmälan. Kunskapen om fornlämningar är ofta bristfällig och det kan även gälla professionella skogsplanerare.

Avsnitt 14.1.4 Särskilt om kunskapskravet och förnygringsavverkning

(Utredningsförslaget)

Skogsägarens ansvar för kunskap enligt miljöbalken preciseras genom att ett kunskapskrav förs in i skogsvårdslagen.)

Förslaget innebär ökad möjlighet att ta kulturmiljöhänsyn

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och anser att kunskapskravet är bra. För att korrekt hänsyn ska tas blir det säkrare om fältplanering görs före

2021-04-28

602-602-953-
2021

avverkningsanmälan skickas in. Det är inte ovanligt att det upptäcks nya registrerade fornlämningar eller kulturlämningar i trakten vid fältbesök.

Avsnitt 14.1.6 Skogsbruksplaner – ett sätt att uppfylla kunskapskravet i miljöbalken och skogsvårdslagen

(Utredningsförslaget

Skogsstyrelsen skulle ges i uppdrag att se till att fastighetsägaren får tillgång till uppgifter om respektive skogsfastighets natur- och kulturvärden.)

Bra att Skogsstyrelsen samordnar uppgiftslämnande

Länsstyrelsen instämmer med förslaget att en myndighet tilldelas uppgiften att lämna information om natur- och kulturmiljövärden som markägare kan behöva ta del av. Markägaren kan då med en myndighetskontakt kan få ut informationen.

Avsnitt 14.3 Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar

(Utredningsförslaget

Skogsstyrelsen och länsstyrelserna ska även fortsättningsvis inventera höga naturvärden [...])

Bedömningar en naturlig del av inventeringar

Länsstyrelsen anser att bedömning av naturvärden är en naturlig del av att göra inventeringar. Normalt bör därför en inventering innehålla en bedömning av de naturvärden som finns i området. Inventeringen kan sedan användas som ett kunskapsunderlag för markägaren och vara till stöd till exempel inför en avverkningsanmälan. Den naturmiljöbeskrivning som utredningen beskriver – med en inventering av de objektiva förhållandena i skogen – är inte tillräckligt underlag för att göra en bedömning av områdets skyddsvärde.

Svårt för myndigheterna att samordna arbetssätt vid inventering

Förslaget är i princip bra, men länsstyrelsen ser att det kan vara svårt att samordna arbetssätt vid inventeringar i praktiken. Det är i regel stor skillnad i areal mellan de områden som Skogsstyrelsen inventerar och de som länsstyrelsen inventerar. Länsstyrelsen inventerar ofta större områden som delas in i delområden, och vid dessa inventeringar är det viktigt att det görs en bedömning av naturvärdena inom de olika delområdena.

Länsstyrelsen ser att samordning av arbetssätt kan vara bra, så långt det är möjligt. Vi ser att inventeringsmetoden behöver anpassas till förutsättningarna för den naturtyp myndigheten inventerar. Exempelvis utgörs en stor del av de skogar som skyddas i Uppsala län av kalkbarrskogar. I denna naturtyp kan strukturer som död ved saknas men området kan ändå ha väldigt höga naturvärden knutna till marksvampar, vilka dels bara kan hittas på hösten och dels kan variera i mängd mellan olika år beroende på årsmån.

Avsnitt 14.4 Kortare handläggningstid på Skogsstyrelsen

2021-04-28

602-602-953-
2021

(Utredningsförslaget

Handläggningstiden [av en avverkningsanmälan] hos Skogsstyrelsen förkortas till tre veckor [...].)

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om tre veckors handläggningstid på Skogsstyrelsen

Länsstyrelsen förespråkar att nuvarande handläggningstid på sex veckor ligger kvar.

- Länsstyrelsen ifrågasätter rättssäkerheten i att ha en normal handläggningstid på tre veckor och att det finns en risk att reglerna i praktiken inte kan tillämpas.
- Länsstyrelsen ser en risk att avverkning hinner påbörjas innan myndigheten lämnat återkoppling, och att nödvändig hänsyn till naturvärden då inte tas. Även om möjligheten för Skogsstyrelsen att förlänga handläggningstiden ser vi en risk att anmälningar hamnar mellan stolarna. Det kan periodvis inkomma många anmälningar samtidigt till Skogsstyrelsen och en målbild om en tre veckor handläggningstid ökar risken för att avverkningsanmälningar av områden med höga naturvärden går igenom utan att en mer noggrann kontroll görs.
- Idag finns en möjlighet för markägaren att söka dispens från sexveckorsregeln, om han eller hon behöver avverka innan sex veckor.

Halverad handläggningstid skapar förväntningar på handläggningstiden hos länsstyrelsen när Kulturmiljölagen är gällande

Länsstyrelsen ser att tre veckors handläggningstid för avverkningsanmälan medför problem om det finns fornlämningar inom området. Kulturmiljölagen omfattas inte av någon tidsgräns. Länsstyrelsen ser att det finns en förväntan att myndigheterna samordnar sin hantering. Detta anser länsstyrelsen inte är realistiskt.

Avsnitt 14.4.3 Skogsstyrelsen ska kunna förlänga handläggningstiden om särskilda skäl föreligger

(Utredningstexten

”I vissa situationer kan Skogsstyrelsen behöva samråda [...].”)

Samråd om fornlämningar vid skogsbruksåtgärder sker ej med Skogsstyrelsen

Utredningen anger felaktigt att samråd gällande fornlämningar som berörs av skogsbruksåtgärder sker mellan länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Samråd i dessa ärenden sker bara mellan länsstyrelsen och markägaren och/eller markägarens ombud. Fornlämningar hanteras enligt Kulturmiljölagen inte Skogsvårdslagen.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har landshövding Göran Enander beslutat. Handläggare Matilda Markne har varit föredragande. I beredningen har vikarierande länsråd Cecilia

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Yttrande

17 (17)

2021-04-28

602-602-953-
2021

Magnusson, enhetschef Maria Axelsson, enhetschef Jonas Bergman, avdelningschef Kristina Jansson, avdelningschef Lennart Nordvarg och handläggare Karin Wiklund deltagit.